

Journal of

Natural science

**No5
2021**

<http://natscience.jspi.uz>

<u>ТАХРИР ХАЙЪАТИ</u>	<u>ТАХРИРИЯТ АЪЗОЛАРИ</u>
<p>Бош мухаррир – У.О.Худанов т.ф.н., доц.</p> <p>Бош мухаррир ёрдамчиси-Д.К.Мурадова, PhD, доц.</p> <p>Масъул котиб- Д.К.Мурадова</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Худанов У.О. – ЖДПИ Табиий фанлар факултети декани, т.ф.н., доц.2. Шылова О.А.- д.х.н., профессор Института химии силикатов им. И.В. Гребенщикова Российской академии наук (ИХС РАН)3. Маркевич М.И.-ф.ф.д. проф Белорусия ФА4. ElbertdeJosselindeJong-профессор, Niderlandiya5. Кодиров Т- ТТЕСИ к.ф.д, профессор6. Абдурахмонов Э – СамДУ к.ф.д., профессор7. Сманова З.А,-ЎзМУ к.ф.д., профессор8. Султонов М-ЖДПИ к.ф.д, доц9. Яхшиева З- ЖДПИ к.ф.д, проф.в.б.10. Рахмонкулов У- ЖДПИ б.ф.д., проф.11. Мавлонов Х- ЖДПИ б.ф.д., проф12. Абдурахмонов Ғ- ЎзМУ фалсафа фанлари доктори (кимё бўйича) (PhD), доц13. Хакимов К – ЖДПИ г.ф.н., доц.14. Азимова Д- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (биология бўйича) (PhD), доц15. Юнусова Зебо – ЖДПИ к.ф.н., доц.16. Гудалов М- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (география фанлари бўйича) (PhD)17. Мухаммедов О- ЖДПИ г.ф.н., доц18. Хамраева Н- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (биология фанлари бўйича) (PhD)19. Рашидова К- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (кимё бўйича) (PhD), доц20. Мурадова Д- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (кимё фанлари бўйича) (PhD), доц
<p>Муассис-Жиззах давлат педагогика институти</p>	
<p>Журнал 4 марта чиқарилади (харчоракда)</p>	
<p>Журналда чоп этилган маълумотлар аниқлиги ва тўғрилиги учун муаллифлар масъул</p>	
<p>Журналдан кўчириб босилганда манбаа аниқ кўрсатилиши шарт</p>	

Жиззах давлат педагогика институти Табиий фанлар факултети

Табиий фанлар-Journal of Natural Science-электрон журнали

[/http://www.natscience.jspi.uz](http://www.natscience.jspi.uz)

INTENSIV GIGANT NOK – KARESKIY TO`RENCH

O'rolboev Navruzbek Mirtoza o'g'li- Jizzax davlat pedagogika instituti
“Biologiya va uni o'qitish metodikasi” o'qituvchisi tel(+99893)30075 42

Email: orolboevnavroz841@gmail.com

Almamatov Jasur Mirza o'g'li - Jizzax Davlat pedagogika instituti Biologiya va uni o'qitish metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

Annatsiya: Respublikamiz hududida nok mevasiga extiyoj katta. Aksariyat noklar chet el davlatlaridan olib kelinadi. Shuning uchun hamma har doim qimmat bo'ladi. Ushbu maqolada chettan olib kelinadigan noklarni iqlimlashtirish, madaniylashtirish, yetishirish haqida qisqacha malumot berilgan.

Аннотация: Груша в стране пользуется большим спросом. Большинство груш импортируется из зарубежных стран. Поэтому всегда все дорого. В данной статье дается краткий обзор климата, культуры, выращивания импортных груш.

Annotation: There is a great demand for pears in the country. Most pears are imported from foreign countries. That is why everything is always expensive. This article gives a brief overview of the acclimatization, cultivation, cultivation of imported pears.

Kalit so'z: nok, karechskiy to'rench, antioksidant, makro va mikroelementlar.

Ключевые слова: груша, каречский токен, антиоксидант, макро и микроэлементы.

Keywords: pear, karechskiy torench, antioxidant, macro and microelements.

Nok eng ko'p tarqalgan mevalardan biri hisoblanadi. O'zbekistonning iqlim sharoiti ayrim noklar uchun unchalik ham qulay emas, lekin shunga qaramasdan bizda qurg'oqchilikka, issiqa, zararkunandalarga va kasaliklarga chidamli noklar bor. Nok Yopiq urug'li o'simliklar bo'limi ikki urug'pallali o'simliklar sinfi ranodoshlar oilasiga mansub o'simlik hisoblanadi. O'zbekistonda nok turkumiga mansub 7 ta tur o'simlik o'sadi lekin nok navlari anchagina ko'piroq.

Gigant nok (karechskiy to'rench) qalamchasidan ko'payadi. O'zbekistonning janubiy viloyatlariga yaxshi mostlashib tezroq hosilga kiradi. Ekish joyiga ham bog'liq. Agar toshloq joyga ekilsa o'sishi va hosilga kirishi ancha sekinlashadi. Agar unumli yerga eksaylik va mahaliy o'g'itlardan qo'shib ekilsa o'sishi va hosilga kirishi yaxshiroq bo'ladi. Daraxtni bir joydan boshqa joyga olmasligimiz kerak, chunki keyin joylashga joyiga moslasha olmay nobud bo'lishi mumkin. Agar qalamchasidan ko'paytirsak 4-6yilda hosilga kiradi. 10-12-yildan boshlab yuqori sifatli hosil berishni boshlaydi. Bo'yi joylashgan joyiga

qarab 9-12 metr gacha boradi. Bo'yi har yili 1-1.5 metrdan o'sadi. Tanasining rangi qo'ng'ir rangda, p'stlog'i qalin bo'ladi. Dastlabki hosilga kirish yillarida ko'p gul hosil qilganida, gullarining ayrimlarini kasib tashlash kerak. Chunki daraxtning ko'p kuchi gullarga sarflanib nimjon bo'lib qoladi. Barglari oddiy. Poyada navbat bilan joylashadi. Patsimon tomirlangan. Mart-april oylarida gullashni boshlaydi. Gullari to'g'ri, ikki jinsli, barg qo'ltig'ida joylashadi. Gulkosachasi 5ta, Gultoji 5ta, Changchisi har xil. Urug'ichisi bitta urug'chi bargning qo'shilishidan hosil bo'lgan. Gulkosachasining rangi yashil. Gultojining rangsiz yoki oq rangda bo'ladi. Changchilik iplari sariq, Mevasi oktabrning oxiri noyabrning boshlarida pishadi. Soxta meva sariq rangli. Bo'yining uzunligi 15-20sm, eni 20-25sm bo'ladi. Og'irligi 700-1200g gacha bo'ladi.

Urug`i yirik cho`ziq ,tubi uchli.uchi yumaloq qora.

Xulosa:

Nok salomatlik uchun zarur bo`lgan ozuqa tolasi,antioksidant, meniral va vitaminlarga boy meva hisoblanadi. Bu mevani muntazam ravishda istemol qilish ichak rakini oldini oladi. Uning energitek qiymati 100grammga 58 kkalni tashkil etadi. Yangi uzilganida C vetamining kunlik istemolini 7% mavjud. Bunday mevalar istemol qilishda ortiqcha vazn va xolistreoldan qutilishda yordam beradi. Tarkibida:mis, temir, kaliy, magniy kabi makro va mikroelementlar mavjud.

kalsiy — 9 milligramm (1 foiz);

mis — 0,082 milligramm (9 foiz);

temir — 0,17 milligramm (2 foiz);

magniy — 7 milligramm (2 foiz);

fosfor — 11 milligramm (2 foiz);

rux — 0,10 milligramm (1 foiz).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yaxontov.V.V “O`rta Osiyo qishloq xo`jaligi o`simliklari hamda mahsulotlarining zararkunandalari va ularga qarshi kurash”
2. O`Pratov “Botanika”
3. Nizomova.B.B. “Nok daraxtining ayrim zararkunanda xashorotlari va ularga qarshi kurashishning xos tomonlari”
4. Kursanov L.I ,V.F.Uranov “Botanika”
5. Burginov V.A, Jongurazov F.X “ Botanika”